

Sagsnr. 53

18. juni 2022

Indlæg om spørgsmålet om præjudiciel forelæggelse fra De Forenede Nationers særlige rapportører E. Tendayi Achiume og Balakrishnan Rajagopal

til Østre Landsret i sag BS-27824-OLR

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
4. [REDACTED]
5. [REDACTED]
6. [REDACTED]
7. [REDACTED]
8. [REDACTED]
9. [REDACTED]
10. [REDACTED]
11. [REDACTED]

mod

Indenrigs- og Boligministeriet

Partnernes indlæg om spørgsmålet om præjudiciel forelæggelse af spørgsmål for EU-Domstolen giver biintervenienten anledning til følgende bemærkninger:

I deres egenskab af biintervenienter støtter de Forenede Nationers særlige rapportør om nutidige former for racisme, racediskrimination, fremmedhad og hermed beslægtet intolerance og de Forenede Nationers særlige rapportør om ordentlige boligforhold som en del af retten til en ordentlig levestandard, og om retten til ikke-forskelsbehandling i denne forbindelse ('de særlige rapportører') anmodningen om forelæggelse af præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen.

De særlige rapportører bemærker særligt følgende til Indenrigs- og Boligministeriets ('ministeriet') processkrift af 13. juni 2022.

De særlige rapportører forbeholder sig at fremkomme med yderligere bemærkninger til eventuel formulering af spørgsmål til EU-Domstolen.

1. Direkte forskelsbehandling

1.1 Race eller etniske oprindelse

Et centralt spørgsmål i tvist mellem ministeriet og de andre parter i denne sag er, hvorvidt "ikke-vestlig" baggrund er omfattet af begreberne "race" eller "etnisk oprindelse", som disse anvendes i Rådets direktiv 2000/43/EF ("racelighedsdirektivet").

De særlige rapportører noterer sig med tilfredshed, at ministeriet vedkender sig, at der med hensyn til direkte forskelsbehandling i henhold til racelighedsdirektivet ikke er krav om at fastslå, at en bestemt etnisk oprindelse behandles ringere, og at det er tilstrækkeligt at fastslå, at der er blevet lagt vægt på den etniske oprindelse.

De særlige rapportører bemærker dog også,

- a) at EU-Domstolen har beføjelse til at træffe præjudicielle afgørelser vedrørende fortolkningen af racelighedsdirektivet, hvis Østre Højesteret finder, at en afklaring af spørgsmålet er nødvendig for at kunne afsige dom;¹ og
- b) at der opstår spørgsmål i sagen om den korrekte fortolkning af race eller etnisk oprindelse i sammenhæng med "ikke-vestlig" baggrund.

Som bemærket af ministeriet foretog EU-Domstolen i *Jyske Finans*-sagen med hensyn til "spørgsmålet om direkte forskelsbehandling, [...] i præmis 16-25 en vurdering af, om der var en direkte og uløselig forbindelse mellem sagsøgerens fødeland og hans eventuelle etniske oprindelse. Derigennem kunne EU-Domstolen fastslå, om man fra kreditinstituttets side havde *lagt vægt på* etnisk oprindelse, som netop er dét, der er udslagsgivende for, om der er tale om direkte forskelsbehandling."² Ministeriet bemærker yderligere, at der var tale om en "abstrakt og begrebsmæssig" vurdering.

Denne type "abstrakt og begrebsmæssig" vurdering fra EU-Domstolen er også nødvendig i nærværende sag. De særlige rapportører er uenige med ministeriet i, at Østre Landsret kan foretage denne vurdering ved blot at udskifte "*fødeland*" (som i *Jyske Finans*-sagen) med "*forældres fødeland*" eller "*forældres statsborgerskab*". Dette tager ikke højde for andre relevante faktorer som uddybet i de særlige rapportørers processkrifter, såsom den (ubestridte) bestemte gruppe af lande, der er omfattet af begrebet "vestlig".

¹ Traktat om den Europæiske Unions Funktionsmåde, artikel 267 (tidl. artikel 234)

² Henvisningen til "*Jyske Finans*" er EU-Domstolen, C-668/15, *Jyske Finans A/S mod Ligebehandlingsnævnet*, ECLI:EU:C:2017:278, dom af 6. april 2017.

FN's særlige rapportører anfører, at de spørgsmål, som EU-Domstolen skal tage stilling til, bør omfatte:

”Skal forbuddet mod direkte forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse i direktiv 2000/43, artikel 2, stk. 2, litra a), fortolkes således, at det er til hinder for ringere behandling på grundlag af ”ikke-vestlig” baggrund som anvendt og afgrænset af den danske stat?”

”Skal ”tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis”, som den fremgår af direktiv 2000/43, artikel 2, stk. 2, litra b), fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på kriteriet om ”ikke-vestlig” baggrund som anvendt og afgrænset af den danske stat (og i dermed forbundne bestemmelser og praksis)?”

1.2. Ringere behandling og sammenlignelig situation

Ministeriet anfører, at der ikke er behov for spørgsmål om ringere behandling og sammenlignelige situationer. De særlige rapportører bemærker hertil følgende:

Det fremgår klart af EU-Domstolens praksis, at stigmatisering udgør ringere behandling.³

Som det fremgår af de særlige rapportørers tidligere indlæg, er udsættelser og trusler mod sikkerheden omkring besiddelsesformen således længe blevet anerkendt som alvorlige krænkelse af internationale menneskerettigheder. Ligeledes er tabet af ens hjem blevet anerkendt af EU-Domstolen (og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol samt Østre Højesteret i denne sag) som et ekstremt indgreb i de grundlæggende rettigheder.⁴

Som det tillige fremgår, er definitionerne af udsatte boligområder, ghettoer og hårde ghettoer også klare, som det fremgår af de særlige rapportørers tidligere indlæg.

Under disse omstændigheder er vi enige med ministeriet i, at det efter omstændigheder ikke er nødvendigt at forelægge spørgsmål herom for EU-Domstolen.

2. Indirekte forskelsbehandling

Såfremt det fastslås, at der ikke er tale om direkte forskelsbehandling, opstår der spørgsmål om afgrænsningen af indirekte forskelsbehandling, herunder følgende:

2.1. Race eller etnisk oprindelse og særlig ufordelagtigt

Parterne er uenige om den korrekte fortolkning af ”race” og ”etnisk oprindelse” i sammenhæng med indirekte forskelsbehandling.

³ EU-Domstolen, C-83/14, *Chez Razpredelenie Bulgaria mod Komisia*, ECLI:EU:C:2015:480, dom af 16. juli 2015, præmis 87.

⁴ EU-Domstolen, C-34-13, ECLI:EU:C:2014:2189, *Kušionová mod SMART Capital, a.s.*, dom af 10. september 2014, præmis 63-65, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, *McCann mod Det Forenede Kongerige*, dom af 13 maj 2008, præmis 50.

I sit processkrift af 13. juni 2022 har ministeriet anført, at det er klart, at en bestemt etnisk oprindelse skal stilles særligt ufordelagtigt og har i sine tidligere processkrifter afvist forskellige statistikker fremlagt af sagsøgerne. Ministeriet har navnlig henvist til *Jyske Finans* til støtte for sine synspunkter om, at hverken "ikke-vestlig" baggrund eller libanesisk oprindelse eller afstamning er relevante for "bestemt etnisk oprindelse".

Jyske Finans-sagen kan imidlertid ikke betragtes som en klar retspraksis i denne sammenhæng, da den ikke undersøgte kategorien "ikke-vestlig" baggrund eller statistikker såsom dem, der vedrører personer af libanesisk oprindelse og afstamning. Som det fremgår af ministeriets uddrag fra sagen i dets tidligere processkrifter, var grupperingen af lande (f.eks.) i *Jyske Finans*-sagen anderledes end i kategorierne "vestlig" og "ikke-vestlig".

FN's særlige rapportører finder, at de spørgsmål, som EU-Domstolen skal tage stilling til i den henseende, bør omfatte følgende:

"Skal udtrykket "race eller etnisk oprindelse" som anvendt i direktiv 2000/43, artikel 2, stk. 2, litra b), fortolkes således, at det omfatter a) "ikke-vestlig" baggrund som anvendt og afgrænset af den danske stat og/eller b) befolkningsgrupper såsom dem med libanesisk eller somalisk oprindelse eller afstamning?"

2.2. Objektiv begrundelse

De særlige rapportører bemærker, at EU-Domstolen har afsagt præjudicielle afgørelser om den korrekte fortolkning af, hvornår der foreligger en objektiv begrundelse, herunder hvad der udgør et "legitimt mål" i denne henseende.⁵ De særlige rapportører er imidlertid ikke bekendte med, at EU-Domstolen i sin retspraksis tidligere har taget stilling til f.eks. forskellen mellem frivillig klyngedannelse og segregering af boliger, som beskrevet i de særlige rapportørers processkrifter.

Hvis Østre Landsret derfor finder det nødvendigt at henvise spørgsmålet om objektiv begrundelse til EU-Domstolen, bør de spørgsmål, der skal forelægges, derfor omfatte:

"Kan indirekte forskelsbehandling, der medfører udsættelse af beboere, være objektivt begrundet i henhold til direktiv 2000/43, artikel 2, stk. 2, litra b), når det påvises, at det udtrykkelige formål med den underliggende lovgivning er at ændre den racemæssige eller etniske sammensætning i et boligområde?"

De særlige rapportører bemærker, at biinterventionen og afgivelse af nærværende indlæg sker som led i udøvelsen af de særlige rapportørers mandat, hvor de er tildelt samme rettigheder og immuniteter som sagkyndige i særlige hverv for de Forenede Nationer, jf. FN's konvention om de Forenede Nationers rettigheder og immuniteter, som blev vedtaget af de Forenede Nationers Generalforsamling d. 13. februar 1946. Dette indlæg fremsættes frivilligt, uden at dette berører, og skal ikke betragtes som et afkald på, eksplicit eller implicit, rettighederne og immuniteterne for FN's og dets embedsfolk og sagkyndige i særligt hverv, jf. FN's konvention af 1946 om de Forenede Nationers rettigheder og immuniteter, som Danmark har været del af siden d. 10. juni 1948. Det bemærkes, at de holdninger og synspunkter, der her fremsættes af de særlige rapportører, i fuld

⁵ Jf. f.eks. *Chez Razpredelenie Bulgaria mod Komisia*, ECLI:EU:C:2015:480, dom af 16. juli 2015, præmis 114.

overensstemmelse med deres uafhængighed, hverken sker på anmodning af eller er afgivet af de Forenede Nationer, menneskerettighedsrådet, FN's Menneskerettighedskommissariat eller nogen af embedsfolkene tilknyttet disse organer.

København, 18. juni 2022

Eddie Omar Rosenberg Khawaja
ek@jklaw.dk